

Η σημασία της Κατήχησης στο Βάπτισμα

/ [Πεμπτούσια](#)

image not found or type unknown

Συνεχίζοντας τη δημοσίευση των αποσπασμάτων από τη μελέτη του ιεροδιακόνου Καισάρου (Δημήτριου) Χρόνη για την Ποιμαντική και τελετουργική προσέγγιση του μυστηρίου του Βαπτίσματος (προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=79988>), προχωρούμε στην ανάλυση του ρόλου των βαπτισματικών Κατηχήσεων.

1.2 «Σκοπός και σημασία Κατηχήσεων για το Μυστήριο του Βαπτίσματος».

Με τον όρο «Κατήχηση», στην Εκκλησιαστική Γλώσσα εννοούμε τον «τύπο τῆς διδαχῆς»[17], που εισάγει τον υποψήφιο χριστιανό στις βασικές δογματικές θέσεις της πίστεως και που προηγείται του Βαπτίσματος. Ο Απόστολος των Εθνών Πάυλος μας περιγράφει τα βασικά στοιχεία από τα οποία αυτή συνίσταται. Αυτά είναι η διδασκαλία περί μετανοίας, περί πίστεως στον Θεό, περί Βαπτίσματος, περί χειροθεσίας (περί του χρίσματος, με το οποίο ο πιστός γίνεται κοινωνός του Αγίου Πνεύματος), περί αναστάσεως των νεκρών και περί μελλούσης κρίσεως[18].

« Ὡς σκοπός τῶν Κατηχήσεων προς τους Φωτιζομένους καθορίζεται ἡ ἐκμάθησις τῶν χριστιανικῶν δογμάτων και δὴ το Σύμβολον τῆς Πίστεως, ἡ διασφάλισις τῶν Φωτιζομένων ἐκ τῶν διδασκαλιῶν τῶν ἐθνικῶν, Ἰουδαίων και αἰρετικῶν, και τέλος ἡ περιφρούρησις τῶν μελλόντων πιστῶν ἐκ τῶν μεθοδιῶν τοῦ διαβόλου. Ὡς σκοπός τῶν Μυσταγωγικῶν Κατηχήσεων καθορίζεται ἡ μύησις εἰς το νόημα τῶν χριστια-νικῶν μυστηρίων.

Ἐκ τοῦ σκοποῦ καταδεικνύεται και ἡ σημασία τῶν Κατηχήσεων. Αὕτη ἐκδηλοῦται εἰς τρία τινά: 1. Εἰς το γεγονός, ὅτι παραδίδονται χριστιανικά μυστήρια. 2. Εἰς το γεγονός, ὅτι το βάπτισμα εἶναι ἀνεπανάληπτον και 3. Εἰς το γεγονός, ὅτι οὐδέν ἔργον εἶναι εὐπρόσδεκτον εἰς τον Θεόν ἄνευ ὀρθῆς πίστεως.[19]»

Ο Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων χωρίζει τις κατηχήσεις σε δύο κατηγορίες: α) Σ' αυτές πού απευθύνονται στους Φωτιζομένους, και β) Σ' αυτές που απευθύνονται στους Νέοφω-τίστους[20].

Ὡς σκοπό των κατηχήσεων που απευθύνονται στους Φωτιζομένους, θεωρεῖ την μελέτη και την μάθηση των χριστιανικῶν δογμάτων και του Συμβόλου της Πίστεως, την δογματική διασφάλιση των Φωτιζομένων, ἐναντι των ἐθνικῶν, των αἰρετικῶν και των Ἰουδαίων, καθώς και την ετοιμότητα των πιστῶν ἐναντι στη καταπολέμηση των διαβολικῶν πειρασμῶν.

Σκοπό δε, των κατηχήσεων των γνωστων και ως «Μυσταγωγικῶν», θεωρεῖ, την μύηση στο νόημα των μυστηρίων της Εκκλησίας. Προσδίδει ἕνα βαθύτατο πνευματικό αλλά και μυσταγωγικό χαρακτήρα, ο οποίος γίνεται αντιληπτός μόνο μέσω της εμπειρικής ζωῆς και πνευματικότητος της Εκκλησίας.

Από τους σκοπούς των κατηχήσεων συνάγεται και η σημασία τους. Ο Κύριλλος θεωρεῖ τις κατηχήσεις υψίστης σημασίας και στηρίζει την ἀποψή του αὕτη σε τρεῖς κυρίως λόγους: α. Στο γεγονός ὅτι μέσω αὐτόν παραδίδονται τα χριστιανικά μυστήρια[21]. Λέει αὐτόλεξή: «**Κατηχούμενος ἐλέγου, ἔξωθεν περιηχούμενος· ἀκούων ἐλπίδα, και μη εἰδώς· ἀκούων μυστήρια, και μη νοῶν· ἀκούων γραφάς, και μη εἰδώς το βάθος. Οὐκ ἔτι περιηχῆ, ἀλλ' ἐνηχῆ· το γαρ ἔνοικον Πνεῦμα λοιπόν οἴκουσ θείουσ την διάνοιάν σου ἐργάζεται. Ὅταν ἀκούσης τα περί τῶν μυστηρίων γεγραμμένα, τότε νοήσεις ἅ μη ἤδεις**» [22]. β. Στο γεγονός ὅτι το βάπτισμα εἶναι ἀνεπανάληπτο, ὁπότε κατά συνέπεια, η προετοιμασία του προσλαμβάνει ιδιαίτερη σημασία. Να τι λέει ο Ἅγιος Κύριλλος για το βάπτισμα: «**Οὐκ ἔνι δίς και τρίς λαβεῖν το λουτρόν· ἐπεὶ ἦν εἰπεῖν. Ἄπαξ ἀποτυχῶν, δεύτερον κατορθῶ· ἐάν δε το ἄπαξ ἀποτύχης, ἀδιόρθωτον το πράγμα**»[23].

Γ. Στο γεγονός ότι κανένα έργο δεν είναι ευπρόσδεκτο στον Θεό χωρίς ορθή πίστη. Λέει επί λέξει: **«...οὔτε τα μη μετ' εὐσεβῶν δογμάτων ἔργα τελούμενα προσδέχεται ὁ Θεός...τι (γάρ)...ὄφελος σωφρονεῖν μὲν καλῶς, και βλασφημεῖν ἀσεβῶς;»[24].**

Εἶναι αναγκαῖο να σημειωθεί το γεγονός πως μελετώντας προσεχτικά την Κ. Δ., διαπιστώνουμε ὅτι ο ἴδιος ο Κύριος προτρέπει για την δόμηση και ανανέωση της Εκκλησίας λέγοντας: **«πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν [25]».**

Ἡ προτροπή αὐτή του Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅταν αναλυθεῖ δίνει τα ἀκόλουθα σημαντικά στοιχεία: 1) «μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη», 2) «βαπτίζοντες αὐτοὺς», 3) «διδάσκοντες αὐτοὺς». Σύμφωνα με την ἀνάλυση αὐτή, ἡ δόμηση της Εκκλησίας προϋποθέτει μάθηση, βάπτισμα και διδαχή. Στο σημεῖο αὐτό θα πρέπει να τονίσουμε ὅτι ἡ προσχώρηση στο σῶμα της Εκκλησίας ἐξαρτάται ἀπὸ την μαθητεία που δείχνει το άτομο, ἀπὸ το βάπτισμα που παρέχει ἡ Εκκλησία και ἀπὸ την διδαχή που προσφέρουν τα ὄργανα του θεσμοῦ της Εκκλησίας. Προηγείται ἡ μάθηση, ἀκολουθεῖ το βάπτισμα και ἔπειτα ἡ διδασκαλία σε βάθος. Ἐχουμε δηλ. μια κλιμάκωση πρακτική που συνδέει το μαθητὴ με το διδάσκαλο, στη συνέχεια ἀκολουθεῖ ο σύνδεσμος και ἡ πίστη στο διδάσκαλο που καταλήγει στη πράξη του Βαπτίσματος και τέλος ἔπεται ἡ διδαχή και ἡ ἐμβάθυνση στην πίστη ἢ καλύετρα πληροφόρηση που ἐξαγγέλεται ἀπὸ τον διδάσκαλο, για να γαλβανωθεῖ ἡ πίστη στον θεσμό της Εκκλησίας.

Κατὰ συνέπεια, για να γίνει κανεὶς μέλος της Εκκλησίας οφείλει να διδαχθεῖ τι οφείλει να πιστεύσει και να κατανοήσει ἀπὸ τη δομὴ και τη διδασκαλία του θεσμοῦ της Εκκλησίας ἢ καλύτερα να του δημιουργηθοῦν οἱ προϋποθέσεις ὡστε να ἀποκτήσει θερμὴ πίστη. Με ἄλλα λόγια, προϋπόθεση του μυστηρίου του Βαπτίσματος εἶναι ἡ πίστη σε ὅποιον ἐπιθυμεί να ἀκολουθήσει τον διδάσκαλο Χριστό ἢ να γίνει μέλος της Εκκλησίας Του[26].

[Συνεχίζεται]

[17]Βλ. Ρωμ. 6,17

[18] Βλ. Εβρ. 6,11

[19] Βλ. Ἠλία Αντ. Βουλγαράκη «ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΙΣ» Π.Ι.Π.Μ., ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1977, σ.86

[20] Βλ. «ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ», εκδ. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΙΜΙΟΥ

ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΡΕΑΣ, 1999, σ. 19-20

[21] Ηλία Αντ. Βουλγαράκη «ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΙΣ» εκδ. Π.Ι.Π.Μ., ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1977, σ.86

[22] Βλ. Πρκτχ. ΣΤ'/43 σ. 11-16. Πρβλ. Πρκτχ ΙΒ/45 σ.14, Πρκτχ ΣΤ,ΚΘ/43 σ. 29.

[23] Βλ. Πρκτχ., Ζ/43 σ. 28.

[24] Βλ. Πρκτχ., Δ, Β/67, σ .2.

[25] Ματθ.. 28, 19-20.

[26] Βλ. Γ.Θ. Βεργώτη, «Το Μυστήριο τοῦ Βαπτίσματος και ἡ ποιμαντική τοῦ σήμερα», τομ. «Το ἅγιον Βάπτισμα», εκδ. Ιερά Μητρόπολη Δράμας, Δράμα 1996, σελ. 33-35.